

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo

Karl Johans gate 23 B, 0159 Oslo
Tel 22 40 53 70 • Faks 22 40 53 71
adm@extrastiftelsen.no
Org. nr. 977 468 299
www.extrastiftelsen.no

Oslo, 3. juni 2013

*Høringssvar fra ExtraStiftelsen Helse og Rehabilitering til
Kulturdepartementets høringsbrev om 'Fordeling av tippemidler til
samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner'*

ExtraStiftelsen Helse og Rehabilitering ønsker å takke Kulturdepartementet for å bli invitert til høring av 30. april 2013 om fordeling av tippemidler til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner i Norge. Vi vil dessuten takke for en ryddig prosess så langt og vil gjennom dette høringssvaret tilkjennegi stiftelsens synspunkter på de områdene som gjelder Extra-spillet og ExtraStiftelsen.

ExtraStiftelsen har hatt eget medlemsmøte om høringen 31. mai 2013, og behandlet høringssvaret med enstemmig tilslutning. Høringssvaret tar først for seg ExtraStiftelsens hovedposisjon, og deretter går det inn på punkter som ønskes understreket som kommentarer til høringen. Det er ExtraStiftelsens mening at:

1. Høringen mangler å slå fast at ExtraStiftelsen skal motta fast andel av Norsk Tippings overskudd etter den foreslåtte overgangsordningen fram til 2017. Det er heller ikke utarbeidet forslag til forskrift som viser hvordan Kulturdepartementet ser for seg ExtraStiftelsen som en framtidig fast fjerde mottaker. Departementet varsler en ny høring om framtidig tippenøkkel, men slik stiftelsens medlemmer ser det, vil dette ikke være tilstrekkelig forsikring for den framtidige finansieringen av stiftelsen, samtidig som eierskapet til Extra-spillet skal overdras til Norsk Tipping og hjemles i pengespilloven.

2. Det vil være vanskelig for medlemsorganisasjonene å støtte en eventuell overdragelse av Extra-spillet til Norsk Tipping uten at man forplikter seg til at stiftelsen skal motta en fast andel av Norsk Tippings overskudd fra 2017, som minst viderefører det finansieringsgrunnlaget stiftelsen har fremforhandlet med Norsk Tipping i forbindelse med en eventuell overdragelse av spillet.

3. Extra-spillet må implementeres i tippenøkkelen som det fjerde formål fom 01.01.2014. En lovmessig forankring må på plass snarest for å sikre stiftelsens framtidige andel av Norsk Tippings overskudd, uten overgangsordning.

Dersom dette av praktiske eller tekniske årsaker ikke kan realiseres så vil vi presisere at en eventuell nedgang i omsetning og resultat i overgangsperioden ikke skal kunne legges til grunn i forhold til det økonomiske nivået ExtraStiftelsen skal ha med seg inn i tippenøkkelen.

Bakgrunn

ExtraStiftelsen Helse og Rehabilitering ble opprettet i 1993 av Nasjonalforeningen for folkehelsen, Norges Blindforbund og Kreftforeningen. ExtraStiftelsen har vært, og er, en unik konstruksjon i Norge, et stort samarbeidsprosjekt mellom demokratiske frivillige helseorganisasjoner og funksjonshemmedes organisasjoner. Fellesnevneren er helseformål og demokratisk styringsstruktur. Etter hvert har 28 organisasjoner blitt medlemmer. Til sammen har de 28 medlemsorganisasjonene mer enn 1 million medlemmer, som alle hver for seg, og sammen, utgjør et stort samfunnsbidrag i Norge på helsefeltet. Det vedlegges en oversikt over medlemsorganisasjonene i ExtraStiftelsen.

Det er ingen faste tildelinger, alle medlemsorganisasjonene konkurrerer om midlene gjennom prosjektsøknader. I tillegg er stiftelsens midler tilgjengelig for andre norske, frivillige organisasjoner på samme og like vilkår, og p.t. er det over 250 organisasjoner med helseformål som er godkjent til å søke om støtte til sine prosjekter innen forebygging, rehabilitering og klinisk forskning. Dvs at man ikke må være medlem for å kvalifisere for økonomisk støtte.

ExtraStiftelsen står bak og hadde ideen i begynnelsen av 1990-tallet til Extra-spillet som opereres av Norsk Tipping. Spillet drives i dag med spilltillatelse gitt av Kulturdepartementet, og dagens spilltillatelse er gitt fram til 31. desember 2015. ExtraStiftelsen er en viktig bidragsyter til at de frivillige organisasjonene kan fortsette å drive sine helseprosjekter. Prosjekter som kommer lokalmiljøer rundt om i hele landet til nytte. Hvert år har tildelingene til organisasjonene ligget på størrelsesordenen 220 millioner kroner. Fordi Extra-spillet skal relanseres i juni i 2013 kan det ligge an til en tildeling på 230 millioner kroner i år. Det er ønskelig at de årlige tildelingene økes for å holde tritt med den generelle prisutviklingen i samfunnet og for at antall avslag på gode prosjektsøknader kan reduseres. Det er derfor viktig at stiftelsens formål fortsatt realiseres gjennom overskuddene fra Norsk Tipping.

Det har våren 2013 vært samtaler med Kulturdepartementet og Norsk Tipping med sikte på å ta inn spillet i Norsk Tippings spillportefølje, dvs. overdra spillet. Som gjenytelse har man sett for seg at ExtraStiftelsen skal motta en fast andel av Norsk Tippings årlige overskudd. Denne modellen har vært ønsket av Norsk Tipping lenge, noe som har vært signalisert overfor ExtraStiftelsen ved gjentatte anledninger siste tiårsperiode.

Med dette skal ExtraStiftelsen være den fjerde overskuddsmottakeren under Norsk Tipping, overføringen hjemles i lov om pengespill §10, slik politisk ledelse i Kulturdepartementet lanserte på ExtraStiftelsens medlemsmøte 15. januar 2013.

I dette høringssvaret ønsker ExtraStiftelsen å komme med felles kommentarer til Kulturdepartementet, mens hver medlemsorganisasjon sender inn egne svar. I dette høringssvaret vil man kun omhandle avsnittene i høringen som gjelder Extra-spillet og ExtraStiftelsen, og stiftelsens medlemmer ønsker å vektlegge følgende punkter spesielt:

1. ExtraStiftelsen som fast overskuddsmottaker fra Norsk Tipping
 - a. Extra-spillet bidrag til enerettsmodellen og en ansvarlig spillpolitikk
 - b. ExtraStiftelsen som fjerde overskuddsmottaker i Norsk Tipping, ikke som del av overskuddspotten til humanitære og samfunnsnyttige organisasjoner.
 - c. ExtraStiftelsen bør bli del av Norsk Tippings overskudd nå, det er ikke nødvendig med overgangsordning i pengespilloven.
 - d. Nivået på framtidige tildelinger må økes, har gått jevnt nedover siden 2008.
2. ExtraStiftelsen Helse og Rehabilitering og Extra-spillet
 - a. Eierskapet til Extra-spillet tilhører organisasjonene gjennom ExtraStiftelsen.
 - b. ExtraStiftelsens og organisasjonenes omfattende samfunnsbidrag gjennom frivillig innsats.
 - c. Ordningens autonomi - frivilligheten bestemmer selv hvilke prosjekter som skal få støtte uten føringer fra myndighetene.
 - d. ExtraStiftelsen har høy kvalitet i alle ledd og lave administrasjonskostnader.

1. ExtraStiftelsen som fast overskuddsmottaker fra Norsk Tipping

a. Extra-spillet bidrag til enerettsmodellen og en ansvarlig spillpolitikk

Vi er kjent med Kulturdepartementets tilbakeholdenhet i forhold til utvidelse av spillemarkedet i Norge på grunn av problematikken omkring spilleavhengighet. Lotteritilsynet har vurdert spillereglene for Extra, og kommet fram til at spillereglene vurderes som ikke å fremme spilleavhengighet. Dette begrunnes med at Extra-spillet har ukentlige trekninger og ikke har gjenspillmuligheter. Det er ingen rask sammenheng fra når spilleren kjøper kupongen til eventuell gevinst utbetales. Dette bekreftes av en undersøkelse gjennomført av professor dr.theol. Svein Aage Christoffersen, Det teologiske fakultet, UiO. En rapport fra et treårig forsøksprosjekt om spilleavhengighet ved stiftelsen Renåvangen bekrefter det samme.

Norsk Tippings undersøkelser viser at det er like viktig for spillerne at overskuddet går til gode formål som selve spillopplevelsen og underholdningsverdien fra TV-sendingen. 83% av Extra-spillerne mener dette, i følge en undersøkelse. Markedsføringen retter seg mot et voksent og nøkternt publikum, og Extra-spillerne er lojale til spillet.

Extra-spillet inntreden i Norsk Tippings spillportefølje vil sikre at den norske enerettsmodellen kan videreføres og styrkes framover.

b. ExtraStiftelsen som fjerde overskuddsmottaker i Norsk Tipping, ikke som del av overskuddspotten til humanitære og samfunnsnyttige organisasjoner.

ExtraStiftelsen har hele tiden vært en særskilt mottaker og videreformidler av overskuddet fra Extra-spillet gjennom at spillet har blitt eid av stiftelsen. Grunnpilaren for stiftelsens virke har vært å støtte prosjekter med helseformål, og ikke nødvendigvis driftsstøtte (selv om det gis et 10% administrasjonsbidrag som skal gå til organisasjonenes arbeid med administrering av prosjektsøknader og rapportering). Gjennom strenge habilitetsregler og høy faglig kvalitet i utvalgene som behandler søknadene (fagutvalgene), har ExtraStiftelsens søknadsvurdering stått sterkt, og

ingen av organisasjonene kan sies å ha blitt tilgodesett foran andre. Det har ført til en gjensidig fordragelighet og en opplevelse av en rettferdig fordeling. Det er i ExtraStiftelsens og samfunnets interesse at denne egenarten fortsetter og at stiftelsen fremdeles mottar en øremerket del som skal gå til prosjektstøtte. Å blande andeler sammen vil være uheldig, etter stiftelsens mening.

c. ExtraStiftelsen bør bli del av Norsk Tippings overskudd nå, det er ikke nødvendig med overgangsordning i pengespilloven.

I høringsbrevet står det at ExtraStiftelsen har ønsket å bli del av Norsk Tipping og motta fast andel av det totale overskuddet. ExtraStiftelsens styre har ved flere anledninger tidligere takket nei til et slikt ønske fra Norsk Tipping. Men slik vi opplever situasjonen nå er det politisk klima for å gjøre en slik endring og at Extra-spillet skal følge pengespilloven. ExtraStiftelsen har blitt forespeilet at en overdragelse av spillet til Norsk Tipping på dette tidspunktet vil innebære at stiftelsen vil få være med på den framtidige planlagte veksten i Norsk Tipping, ved å motta en fast prosentandel av Norsk Tippings overskudd. Det har vært samtaler mellom ExtraStiftelsen og Kulturdepartementet/Norsk Tipping om en eventuell overdragelse og framtidig overskuddsmodell.

I høringsbrevet foreslås det at overgangsordningen skal løpe til 2017, men brevet beskriver ikke hva som skal skje etter overgangsordningens utløp. Dette bes departementet klargjøre i forskrift før eventuell behandling i Stortinget. ExtraStiftelsen ser ikke behovet for overgangsordninger og ber om at endring gjøres med en gang.

d. Nivået på framtidige tildelinger må økes, har gått jevnt nedover siden 2008.

Extra-spillet har ikke vært utviklet siden 2007 og har erfart en nedgang i omsetning i inneværende periode. Spillet har dermed sakkert akterut i forhold til de andre spillene som opereres av Norsk Tipping. Under er en oversikt som viser omsetningens utvikling med en nedgang på 11% fra 2008 til 2012, tilsvarende en reduksjon i omsetningen fra 966 mill kroner i 2008 til 863 millioner i 2012. Det er derfor behov for rammer som sikrer en videre utvikling av Extra-spillet slik at frivillige helse- og rehabiliteringsorganisasjoner i Norge får tilgang og mulighet til nødvendig finansiering av sine prosjekter.

Årlig omsetn.	2008	2009	2010	2011	2012	% 08-12
Extra	966 700 000	950 500 000	926 774 310	908 296 320	863 546 000	-11 %
Flax	917 500 000	977 800 000	1 021 245 200	1 121 115 600	1 145 317 000	25 %
Joker	739 500 000	821 000 000	897 494 860	902 996 140	957 175 000	29 %
Keno	429 300 000	380 100 000	352 464 660	349 333 895	332 646 000	-23 %
Lotto	3 596 800 000	3 761 700 000	3 700 586 376	3 627 044 880	3 634 399 000	1 %
Odds	1 690 200 000	1 549 600 000	1 564 561 837	1 620 815 433	1 890 800 000	12 %
Tipping	725 200 000	732 200 000	707 024 253	674 672 313	658 625 000	-9 %
Viking Lotto	1 502 000 000	1 737 700 000	2 049 583 308	2 157 107 712	2 773 530 000	85 %

Kilde: Norsk Tippings årsberetninger 2008-2012

Kvaliteten på søknadene blir bedre år for år og konkurransen om midlene stadig hardere. I større grad må stiftelsens fagutvalg velge mellom svært støtteverdige prosjekter. Gode prosjekter av høy kvalitet og betydelig nytteverdi for organisasjonenes brukere og målgrupper må dessverre avslås.

2. ExtraStiftelsen Helse og Rehabilitering og Extra-spillet

a. Eierskapet til Extra-spillet tilhører organisasjonene gjennom ExtraStiftelsen.

ExtraStiftelsens stifterorganisasjoner Nasjonalforeningen for folkehelsen, Kreftforeningen og Norges Blindeforbund tok initiativ overfor myndighetene og Norsk Tipping om Extra-spillet. Spillet ble utviklet i samarbeid med Norsk Tipping og første trekning var i 1996. Utviklingskostnadene ble i sin helhet dekket av ExtraStiftelsen og har siden den første utviklingen beløpet seg til over 110 millioner kroner.

ExtraStiftelsen og Norsk Tipping har i henhold til avtaler om Extra-spillet samarbeidet om driften av spillet, og overskuddet fra virksomheten har tilfalt stiftelsen. Avtalene har hatt samme tidsmessige avtaletid som perioden for den til enhver tid gjeldende spilltillatelse fra Kulturdepartementet. Dette har vært et godt samarbeid som stiftelsen har vært veldig glad og takknemlig for. Norsk Tipping har vært ansvarlig for organisering, drift og utvikling av spillet og har blitt kompensert fullt ut av stiftelsen for sine direkte og indirekte utviklingskostnader ved spillet, samt for sine direkte og indirekte driftskostnader ved spillet. ExtraStiftelsen har også betalt sin årlige andel av Norsk Tippings generelle administrasjonskostnader og utviklingskostnader, relatert til størrelsen på Extra-spillets omsetning. I tillegg har Norsk Tipping mottatt en solid operatørgodtgjørelse, beregnet av spillets overskudd. I 2012 lå denne operatørgodtgjørelsen på vel 80 millioner kroner. Siden starten har Extra-spillet bidratt til 1,2 mrd kroner inn til Norsk Tippings overskudd gjennom operatørgodtgjørelsen.

b. ExtraStiftelsens og organisasjonenes omfattende samfunnsbidrag gjennom frivillig innsats.

Siden første utdeling i 1997 har ExtraStiftelsen bevilget om lag 3,2 milliarder kroner til 6045 ulike prosjekter fordelt på 332 frivillige organisasjoner over hele landet.

Extra-spillet har i betydelig grad bidratt til helse og utvikling for utsatte grupper i Norge. De primær- og sekundærforebyggende formål i prosjektene er betydelige, og ExtraStiftelsen er en viktig finansiør innenfor rehabiliteringsfeltet. Samtidig bidrar stiftelsen til den frie forskningen i Norge. Siden 1997 har midler fra Extra-spillet finansiert totalt ca 700 forskerstillinger ved norske forskningsinstitusjoner hovedsaklig innenfor fagfeltene medisin og samfunnsmedisin. ExtraStiftelsen støtter blant annet klinisk og brukernær forskning som ikke har mange andre finansieringskilder i Norge. Det finnes derfor ingen tilsvarende finansieringsordninger i Norge som ExtraStiftelsen med fri prosjektf finansiering innenfor forebygging, rehabilitering og forskning.

Frivilligheten gir gjennom Extra-finansieringen viktige samfunnsbidrag. Overskuddet går til å løse viktige samfunnsoppgaver og til trivsel, mestring og glede for mange utsatte grupper. Svært aktuelt nå er for eksempel ulike prosjekter for å prøve ut

forskjellige modeller innenfor samhandlingsreformen, og ExtraStiftelsen er dermed med på å realisere reformens målsetting. Det er derfor god politikk å legge til rette for Extra-spillet. I en evaluering av ExtraStiftelsen fra 2002, utført av Asplan Viak, kom det fram at 80% av prosjektene aldri ville blitt igangsatt uten Extra-midlene. Det framkom også at finansiering av ett årsverk i en frivillig organisasjon utløste tre frivillige årsverk.

c. Ordningens autonomi - frivilligheten bestemmer selv hvilke prosjekter som skal få støtte uten føringer fra myndighetene.

Stiftelsen mottar ingen føringer fra myndighetene utover formelle krav til hvem som kan kvalifisere til å motta midler. Spilltillatelsen gir en føring om at midlene skal brukes til helseprosjekter. Utover det er det ExtraStiftelsens tre fagutvalg som innstiller til stiftelsens styre som til slutt avgjør hvilke prosjekter som skal tildeles prosjektstøtte.

ExtraStiftelsen forutsetter at en slik autonomi også fortsetter om spillet skal følge pengespilloven og stiftelsen skal motta egen hjemmel i loven for å fordele midler som tidligere.

d. ExtraStiftelsen har høy kvalitet i alle ledd og lave administrasjonskostnader

ExtraStiftelsen prioriterer at mest mulig av inntektene fra Extra-spillet går til prosjektene og organisasjonene og har lave administrasjonskostnader. Administrasjonskostnadene til drift av stiftelsens sekretariat utgjør ikke mer enn ca 6,5% av Extra-spilletets overskudd.

Hvert enkelt prosjekt må årlig levere regnskap og rapport over bruken av de bevilgede midler. Alle sluttrapporter ligger åpent tilgjengelig i prosjektbiblioteket på ExtraStiftelsens nettsider, og har vært trykket i årlige prosjektkataloger som distribueres bredt. For å sikre at også mindre organisasjoner får tilgang til midlene, tilbyr ExtraStiftelsen informasjon, kurs og opplæringskonferanser. De tre fagutvalgene som innstiller prosjekter på tildeling består av uavhengige fagfolk fra hele landet med høy kompetanse innenfor virksomhetsområdene.

Oppsummering

Høringssvaret fra ExtraStiftelsen Helse og Rehabilitering har oppsummert de viktigste momenter man ser for seg for at stiftelsen også i framtiden skal være en av de framste forsvarerne av den norske enerettsmodellen. En forsvarlig og god spillpolitikk, hvor spilleavhengighet tas på alvor som et alvorlig samfunnsproblem og hvor overskudd fra spillene kanaliseres tilbake til samfunnet via frivillige organisasjoner.

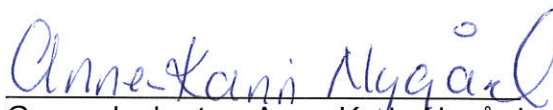
ExtraStiftelsen ønsker å overdra Extra-spillet til Norsk Tipping gitt en forutsigbar og forsvarlig ordning som sikrer overskuddsmottakerne i mange år framover. Derfor må det slås fast ExtraStiftelsen er en fjerde overskuddsmottaker fra Norsk Tipping og at dette hjemles i pengespilloven, uten overgangsordning.
--

Vi ønsker Kulturdepartementet lykke til i det videre arbeidet og stiller oss til disposisjon om momenter ønskes utdypet eller oppklart nærmere

Med vennlig hilsen
styret i ExtraStiftelsen Helse og Rehabilitering

Generalsekretær Bjørnar Allgot
Diabetesforbundet
(styrets leder)

Generalsekretær Anne-Karin Nygård
Norske Kvinners Sanitetsforening
(styrets nestleder)

Fagsjef Vibeke Johnsen
Nasjonalforeningen for folkehelsen

Avdelingssjef Jan Egil Aase
Kreftforeningen

Generalsekretær Gunnar Haugsveen
Norges Blindedeforbund

Generalsekretær Helene Thon
Foreningen for hjertesyke barn

Generalsekretær Tor Eikeland
ADHD Norge

Organisasjonskonsulent Jørn Mandla Sibeko
Norsk Epilepsiforbund (SIGN)

Advokat Petter Kramås
Den Norske Advokatforening

Generalsekretær Hans Christian Lillehagen
ExtraStiftelsen Helse og Rehabilitering

Vedlegg:

Oversikt over ExtraStiftelsens medlemsorganisasjoner

ExtraStiftelsen
Helse og Rehabilitering

Medlemsorganisasjonene: